

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
3 maart 2026	2600005999	AE van der Kroef
UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
		06 - 11 69 70 90

ONDERWERP
Moties en toezeggingen energie en duurzaamheid

Geachte leden van de Raad,

Met deze brief informeren wij u over de wijze waarop het College uitvoering geeft aan zeven door uw Raad aangenomen moties en drie gedane toezeggingen. Het gaat om de volgende moties en toezeggingen:

1. Motie *Lokale innovatieve energie*, aangenomen op 12 mei 2025;
 - a. Toezegging: In combinatie met deze motie heeft het college uw raad op 2 april 2025 een toezegging gedaan in de brief "[no regret verduurzamingsmaatregelen en Covenant of Mayors](#)" om onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor kleinschalige en alternatieve windenergie in Enschede.
 - b. Toezegging: Hieraan verwant heeft wethouder Van den Berg namens wethouder Jajan tijdens het Duurzaamheidsdebat (6 oktober 2025) toegezegd uw raad nader te informeren over de inzet van de gemeente Enschede op biobased bouwen.
2. Motie *Onderzoek waterstofproductie bij Twence*, aangenomen op 31 maart 2025;
3. Motie *Maak een groen waterstof actieplan*, aangenomen op 27 oktober 2025;
4. Motie *Onderzoek afvanginstallatie Twence*, aangenomen op 12 mei 2025;
5. Motie *Onderzoek naar zonnepanelen op monumentale panden*, aangenomen op 11 november 2024
6. Motie *Subsidie zonnepanelen op bedrijfspanden en (parkeer-)terreinen*, aangenomen op 3 maart 2025
7. Motie *Herijking energievisie scenario 1 plus*, aangenomen op 12 mei 2025
8. Toezegging c: Ten slotte heeft het college uw raad op 21 januari 2019 een toezegging gedaan om binnen het college een verkennend gesprek te voeren inzake legesvoordelen voor duurzaamheidsinitiatieven.

Naar aanleiding van bovenstaande moties en toezeggingen hebben wij een aantal verkenningen uitgevoerd. In deze brief delen we uitkomsten van deze verkenning met uw raad.

1. Motie Lokale innovatieve Energie

De motie *'lokale innovatieve energie'* draagt het college op contact op te nemen met lokale bedrijven om de mogelijkheden rondom small modular reactors of andere innovaties te verkennen. Ook wordt opgedragen contact op te nemen met lokale onderwijs/onderzoeksinstituten over waar zij fysieke ruimte nodig hebben voor het testen van hun innovaties en hoe wij daaraan kunnen bijdragen. Dit hebben wij gedaan aan de hand van verschillende technieken.

1.1 Kleine, modulaire kerncentrales, oftewel SMR's (Small Modular Reactors)

De ontwikkeling van SMR's bevindt zich momenteel in een experimentele en voorbereidende fase. In Nederland wordt de techniek nauwlettend gevolgd, maar ligt de focus van de maakindustrie zich vooral op kennisontwikkeling en het onderzoeken van mogelijke toepassingen. Voor energieproductie zijn er in de nabije toekomst minder directe kansen. Hieronder lichten we dit verder toe. Hierin behandelen we twee soorten kleine kerncentrales; 'normale' kerncentrales en gesmolten-zout centrales.

'Normale' kleine kerncentrales

Met normale kleine kerncentrales bedoelen we kerncentrales die dezelfde technische principes gebruiken als de kerncentrale die op dit moment in bijvoorbeeld Borssele staat. Hieronder vallen ook mini-kerncentrales, zoals die waarmee offshorebedrijf Allseas in 2025 in het nieuws was. Op dit moment zijn er geen Nederlandse bedrijven die werken aan de ontwikkeling van deze SMR's. De toepassing van deze systemen in Twente is ook nog twijfelachtig door de relatief hoge kosten van kernenergie en de hoge vraag aan koeling. De Provincie Overijssel is op dit moment bezig met een locatiestudie voor dit soort SMR's. De uitkomsten hiervan moeten meer duidelijkheid geven over de praktische toepasbaarheid van deze systemen. Onze verwachting is dat deze systemen niet voor 2040 commercieel beschikbaar zijn. In Twente is de hoeveelheid (stromend) koelwater beperkt, wat toepassing op grote schaal minder haalbaar maakt. Luchtkoeling lijkt mogelijk, maar er zijn nog geen voorbeelden van werkende luchtgekoelde SMR's. Daarnaast kost luchtkoeling waarschijnlijk meer geld en ruimte dan watergekoelde SMR's. We schrijven kernenergie echter niet af, en we blijven de lopende studies volgen.

Gesmolten Zout SMR's

Een type SMR dat op dit moment in ontwikkeling is, is de gesmolten-zout reactor. Deze systemen worden in de volksmond ook wel Thoriumcentrales genoemd. Een gesmolten zout SMR is een kleine modulaire kernreactor waarbij de brandstof is opgelost in gesmolten zout dat ook als koelmiddel dient. Dit brengt een aantal ingebouwde veiligheidsvoordelen met zich mee. De Nederlandse startup Thorizon werkt, samen met Demcon en VDL, aan zo'n systeem. De verwachting is dat de eerste demonstratieprojecten in de komende jaren gerealiseerd kunnen worden. Maar ook deze systemen zijn naar verwachting niet voor 2040 commercieel beschikbaar.

Naar aanleiding van de door uw raad ingediende motie is er contact gelegd met Thorizon, Demcon en de Universiteit Twente. Zij geven aan open te staan voor een mogelijke samenwerking met de gemeente Enschede voor het verder ontwikkelen van (onderdelen) van deze techniek. We blijven met deze partijen in gesprek over hoe deze samenwerking er verder uit kan zien. Belangrijk is om op te merken dat het hierbij in eerste instantie niet om SMR-techniek waarmee energie opgewekt kan worden. Voor deze reactoren zien we dezelfde drempel als voor de 'normale' kerncentrales. We zien daarom vooral kansen voor de lokale maakindustrie.

1.2 Batterijen voor energieopslag

Batterijen worden steeds belangrijker in het Nederlandse energiesysteem. De verwachting is daarom ook dat er de komende jaren in Enschede batterijen worden geplaatst. (Grootschalige) opslag kan pieken en dalen in de energievraag opvangen en daarmee de druk op het bestaande netwerk verlagen. Ook kunnen goed geplaatste batterijen voor verlichting zorgen als er sprake is van netcongestie. Zo kunnen ondernemers verder uitbreiden en huishoudens hun overvloedige elektriciteit opslaan in buurtbatterijen.

Het is aan de andere kant wel belangrijk dat deze batterijen op een goede en veilige manier worden geplaatst. Daarom werken we aan beleidskaders voor (lithium-ion) batterijen. Deze kaders geven duidelijkheid over waar en onder welke voorwaarden batterijopslag kan worden gerealiseerd, zodat initiatieven ruimtelijk goed kunnen worden ingepast. Zo borgen we goede landschappelijke inpassing, ruimtelijke kwaliteit en veiligheid. Ons streven is om deze beleidsregels in Q3 van 2026 aan uw raad aan te bieden.

Op dit moment zijn er lokaal geen ontwikkelingen op het gebied van batterijen die zich lenen voor pilot of testprojecten. De Universiteit Twente is betrokken bij projecten die te maken hebben met innovatieve batterijtechnologie. Verder vinden er op (inter)nationale schaal interessante ontwikkelingen plaats, bijvoorbeeld van natrium batterijen. Deze projecten en ontwikkelingen volgen we. Wanneer hier kansen ontstaan, zullen we hierop inspelen.

1.3 Biomassa

In het kader van de energietransitie zijn alle beschikbare biomassastromen in Enschede onderzocht. De uitkomsten laten zien dat lokaal beschikbare biomassa een rol zou kunnen gaan spelen bij duurzame energie- en materiaaltoepassingen. In samenwerking met de Twentse Bouwboeren en Biomass Technology Group (BTG) wordt momenteel verkend hoe deze kansen verder kunnen worden uitgewerkt. Tegelijkertijd zijn we op zoek naar locaties in de gemeente Enschede die gebruikt kunnen worden voor gewassen zoals vezelhennep. Deze gewassen kunnen worden gebruikt als biobased isolatiemateriaal en de reststromen worden gebruikt voor energietoepassingen, zoals die hierboven beschreven. Deze onderzoeken maken onderdeel uit van Europese Interreg-subsidietrajecten (Cascade en C5).

1.4 (Toezegging a) Biobased bouwen

Enschede staat voor grote opgaven op het gebied van woningbouw, economie en klimaat. Deze opgaven komen samen in de bouwsector, die verantwoordelijk is voor circa 40% van de nationale CO₂-uitstoot en een groot aandeel in het grondstoffengebruik. Dit vraagt om een verandering in de manier waarop wordt gebouwd, waarbij zowel de Europese Unie als het Rijk inzetten op biobased bouwmaterialen. Ook regionaal en lokaal wordt hierop ingezet, bijvoorbeeld via het samenwerkingsverband de Twentse Bouwboeren, waarin agrariërs, verwerkers en bouwpartijen samenwerken aan de teelt en toepassing van vezelgewassen voor biobased bouwen.

De gemeente Enschede draagt actief bij aan deze transitie met kennisopbouw en door het uitvoeren van pilots. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door Europese subsidies en de landelijke klimaatmiddelen. Recent zijn twee Europese subsidies toegekend aan projecten in Enschede. Binnen het Horizon-project HUBS4BUILD (start juni 2026) ontvangt Enschede circa €1 miljoen en treedt de gemeente op als demonstratiepartner. In dit project wordt onderzocht of de Stadskas van DCW kan worden herontwikkeld tot een zo circulair en biobased mogelijk gebouw. Daarnaast ontvangt Enschede binnen het Interreg-project C5 (start april 2026) circa €600.000 voor het lokaal ontwikkelen en testen van de volledige biobased bouwketen. Binnen de gemeente Enschede worden klimaatmiddelen ingezet voor beleidsontwikkeling, pilots en kennisopbouw op het gebied van biobased bouwen. Hiermee leggen we de basis om biobased toepassingen structureel toe te passen in gemeentelijke projecten en gebiedsontwikkelingen.

Door actief in te zetten op biobased bouwen geven we een impuls aan de ontwikkeling van de regionale biobased bouwketen en kan Enschede uitgroeien tot een voorbeeldregio voor circulair en biobased bouwen. De toezegging m.b.t. biobased bouwen beschouwen wij hiermee als afgedaan.

1.5 (Toezegging b) Kleinschalige windenergie

Naar aanleiding van een toezegging door het college van B&W aan uw raad op 2 april 2025 en de motie '*Lokale en innovatieve energie*' is er een onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van kleinschalige en alternatieve windenergie in Enschede. Hieruit blijkt dat innovatieve technieken, zoals modulaire dak windturbines (bijvoorbeeld die van het bedrijf Ibis Power) en vliegerwindsystemen (Aerial Wind Energy), nieuwe kansen bieden voor decentrale opwekking. Gezien de beperkte beschikbare ruimte binnen onze gemeente zijn dit waardevolle innovaties, omdat zij gebruikmaken van daken, bestaande infrastructuur of andere restruimten. Hierdoor kunnen aanvullende mogelijkheden ontstaan om lokaal duurzame energie op te wekken zonder extra beslag op de schaarse ruimte. De resultaten van dit onderzoek vindt u als bijlage bij deze brief.

Er is nog verder onderzoek nodig voordat deze technieken echt toegepast kunnen worden in Enschede. Hiermee gaan we dan ook verder en we gaan in gesprek met partners in onze gemeente. We kijken dan o.a. naar de kosten van deze systemen en een marktanalyse (welke fabrikanten en systemen zijn beschikbaar)? De verwachting is dat wij de uitkomsten van deze verdiepende analyse in de tweede helft van 2026 met uw raad kunnen delen. De motie Lokale innovatieve energie, alsmede de toezegging onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor kleinschalige en alternatieve windenergie in Enschede beschouwen wij hiermee als afgedaan.

2. Motie Onderzoek waterstofproductie bij Twence

Op 31 maart 2025 heeft uw raad de motie '*Onderzoek waterstofproductie bij Twence*' aangenomen. De motie droeg het college op zich hard te maken voor een onderzoek naar waterstofproductie bij Twence. Deze vraag is ingebracht in de aandeelhoudersvergadering. Naar aanleiding hiervan heeft Twence adviesbureau DNV gevraagd een haalbaarheidsstudie uit te voeren naar de mogelijkheid van waterstofproductie bij Twence. Deze haalbaarheidsstudie is inmiddels afgerond en de resultaten ervan zijn gedeeld in de aandeelhoudersvergadering van 11 december jl. In het samenvattend rapport van de haalbaarheidsstudie concludeert men dat:

- waterstofproductie op korte termijn economisch minder aantrekkelijk is door de hoge investeringskosten en lage efficiëntie;
- lokaal geproduceerde waterstof waarschijnlijk niet concurrerend zal zijn op een landelijk netwerk met grootschalige waterstofproductie;
- waterstofproductie geen (deel)oplossing biedt voor congestie;

- een warmtebuffer in de modellen betere resultaten laat zien en goed past bij de ontwikkeling van het regionale warmtenet;
- op de lange termijn (na 2050) mogelijk gunstigere omstandigheden ontstaan voor waterstofproductie.

Afgaande op de conclusies van dit onderzoeksrapport stellen wij vast dat waterstofproductie door Twence op dit moment niet kansrijk is. Wij vinden het wel van belang dat Twence in geval van relevante ontwikkelingen opnieuw de balans opmaakt. Twence geeft aan de ontwikkelingen op gebied van waterstof te blijven volgen.

Uw raad is per brief d.d. 1-7-2025 geïnformeerd over de uitvoering van deze motie. Op 7 juli 2025 is de motie door uw raad afgedaan.

3. Motie maak een groen waterstof actieplan

De raad nam op 27 oktober 2025 de motie '*Maak een groen waterstof actieplan*' aan. Deze motie wordt momenteel in uitvoering gebracht en het streven is om het Actieplan groene waterstof in Q3 2026 aan uw Raad aan te bieden. De conclusies uit dit actieplan, bijvoorbeeld rondom waterstofvraag in Enschede en mogelijke aansluiting op het waterstofnetwerk, kunnen mogelijk nieuw licht werpen op de haalbaarheid van waterstofproductie bij Twence. Wij zullen het thema waterstof daarom opnieuw agenderen in de aandeelhoudersvergadering van Twence wanneer nieuwe ontwikkelingen daartoe aanleiding geven.

4. Motie Onderzoek afvanginstallatie Twence

Afvalverbrander Twence heeft sinds 2025 op één van haar drie verbrandingslijnen een CO₂-afvanginstallatie. Twence heeft echter drie verbrandingslijnen, wat betekent dat er op dit moment twee zonder afvanginstallatie draaien. Op 12 mei 2025 is daarom door uw raad de motie Onderzoek afvanginstallatie Twence aangenomen. Deze draagt het college op de mogelijkheden, kosten, opbrengsten van het realiseren van een extra afvanginstallatie van Twence in beeld te brengen en de raad over de uitkomsten te informeren.

Naar aanleiding van deze motie hebben wij Twence gevraagd hoe zij hiernaar kijkt. Op korte termijn ziet Twence geen prioriteit voor het toevoegen van extra afvanginstallaties. Dit heeft vooral te maken met de hoge investering die hiermee gemoeid gaat. Op langere termijn is Twence wel voornemens om ook de overige twee verbrandingslijnen te voorzien van een afvanginstallatie, maar wanneer dit precies zal gebeuren is nog niet bekend. Als u het belangrijk vindt dat dit eerder gebeurt, kan uw raad daarvoor opdracht geven. Er zal in dat geval wel een meerderheid moeten bestaan onder de aandeelhouders. Het college beschouwt de motie Onderzoek afvanginstallatie Twence hiermee als afgedaan.

5. Motie Onderzoek mogelijkheden van zonnepanelen op monumentale panden

Op 11 november 2024 nam de gemeenteraad de motie '*Onderzoek mogelijkheden van zonnepanelen op monumentale panden*' aan, met het verzoek aan het college om de verduurzamingsmogelijkheden van monumentale panden, waaronder het toepassen van zonnepanelen, te onderzoeken met behoud van monumentale en cultuurhistorische waarden. Het uitgangspunt is dat het behoud van monumentale waarden leidend is en dat eventuele verduurzamingsmaatregelen slechts zeer beperkt en onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. In het verleden is de legesverordening voor eigenaren van monumenten aangepast waarbij geen leges geheven worden voor het verduurzamen van monumenten.

De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van de begroting 2026 het budget voor zon op dak geschrapt. Dat betekent dat niet langer de financiële ruimte bestaat om zonnepanelen te ontwikkelen op (monumentale) panden. Het college beschouwt de motie Onderzoek mogelijkheden van zonnepanelen op monumentale panden hiermee als afgedaan.

6. Motie Subsidie zonnepanelen op bedrijfspanden en (parkeer-)terreinen

Op 3 maart 2025 heeft de gemeenteraad de motie '*Subsidie zonnepanelen op bedrijfspanden en (parkeer-)terreinen*' aangenomen. Hiermee draagt de raad het college op te lobbyen bij het Rijk voor versteviging van bedrijfsdaken en plaatsing van constructies voor zonnepanelen op (parkeer)terreinen met behulp van het klimaatfonds.

Het afgelopen jaar hebben we veel ingezet op het stimuleren van 'zon-op-dak'. Gemeente Enschede heeft een subsidie beschikbaar gesteld voor het verstevigen van daken. Daarnaast hebben we samengewerkt met Bind en Enschede Energie voor het ontzorgen en ondersteunen van ondernemers. Hiermee hebben we ingezet op zon-op-dak en beschouwen de motie hiermee als afgedaan.

7. Motie Herijking energievisie scenario 1 plus

Op 12 mei 2025 heeft uw raad de motie '*herijking energievisie scenario 1 plus*' aangenomen. Met deze motie heeft uw raad het college verzocht om te verkennen welke mogelijkheden er bestaan voor het realiseren van extra maatregelen bovenop die die zijn vastgesteld met de herijking van de energievisie op 12 mei 2025. Deze verkenning is gedaan en op 7 oktober 2025 hebben we uw raad hierover in een brief ingelicht. In die brief stellen we vijf maatregelen voor. Aan een aantal van die maatregelen wordt op dit moment gewerkt, hierover praten we u graag bij. Het gaat om maatregel 2,3 en 5, maatregelen 1 en 4 voeren we op een later moment uit.

Voor maatregel 2, actieve benadering c.q. handhaving particuliere koopwoningen, bevinden we ons op dit moment in een verkennende fase. We onderzoeken de beste manier om dit uit te voeren. Hoe dit er concreet uitziet, is op dit moment echter nog niet bekend.

Maatregel 3 gaat over actieve inzet energiebesparing en opwek bij VvE's. In het Uitvoeringsplan groen en duurzaam Enschede 2026 is opgenomen dat we in 2026 de aanpak voor de ondersteuning van VVE's bij het verduurzamen van hun wooncomplexen actualiseren. Deze aanpak bestaat uit het verbeteren van de informatievoorziening voor VvE-besturen, woningeigenaren binnen VVE's en VvE-beheerders. Daarnaast bieden we extra procesbegeleiding voor een bepaald aantal VvE's. Voor wat betreft de opwek voert gemeente Enschede momenteel het project Zon op dak uit. In beginsel zou dat project zich ook richten op daken van VVE's. Vanwege de ongunstige marktomstandigheden voor zonne-energie verwachten we daar op korte termijn geen resultaten voor opwek door VVE's.

Tot slot gaat maatregel 5 over de CO₂-afvanginstallatie bij Twence. Meer informatie hierover kunt u vinden in deze brief, bij de desbetreffende motie.

8. Toezegging c: Legesvoordelen duurzaamheidsinitiatieven

Op de toezeggingenlijst staat dat op 21 januari 2019 het college de raad een toezegging heeft gedaan (onderwerp: Projectafwijkingbesluit zonnevelden Kromhofsweg 10) om binnen het college een verkennend gesprek te voeren inzake legesvoordelen voor duurzaamheidsinitiatieven. Groene leges bestaan al langere tijd niet meer. Het ging hier om een legeskorting voor initiatieven die een bijdrage leverden aan de duurzaamheidsdoelstellingen. Het budget hiervoor was al snel op in de jaren dat het beschikbaar was. Daarnaast gold er voor deze groene leges een aantal kanttekeningen, namelijk:

